

Homestudio voor de massa

Iedereen kan tegenwoordig met minimale middelen en voor weinig geld thuis muziek produceren. Vroeger was je echter aangewezen op kostbare apparatuur en peperdure studio's. In deze serie eren we de apparaten die deze ban wisten te doorbreken en de aanzet gaven tot home recording. De eerste van die Gamechangers is de Teac Portastudio

door **Peter Hoeks**
peter@interface.nl

Decennia lang had je voor een audioproductie een analoge meersporenrecorder nodig. Alleen serieuze studio's konden zich deze hi-tech apparaten (formaat wasmachine) veroorloven, en na lang kranten bezorgen of in de kroeg werken kon je als bandje een of twee dagen boeken in zo'n studio om daar (vaak grotendeels live) je liedjes op te nemen en te mixen. Dat betekende een enorme barrière voor de creativiteit. Zonder poen was het nauwelijks mogelijk om presentabele demo's, laat staan een kant-en-klare productie te maken. Merken als Studer, Telefunken, Ampex en MCI domineerden de markt met hun kostbare recorders, en hoewel Japanse merken als Otari en Teac wel iets betaalbare 8- en 4-sporen machines maakten (zie ook kader), waren ook die te duur voor de ambitieuze muzikant.

Cassette

De situatie veranderde totaal toen men bij Teac (de Japanse moeder van het Amerikaanse Tascam) eind jaren 70 op het briljante idee kwam om de standaard compactcassette als meersporen opnamemedium te gaan gebruiken. Dat idee was afkomstig van Andy Berzea van Teac UK. Een audiocassette heeft immers ruimte voor vier sporen (stereo op kant A en B), dus als je

die in één keer in dezelfde richting kon opnemen, had je in principe een 4-sporenrecorder. Probleem is wel dat je met zo'n traag draaiend, ultrasmaal bandje heel weinig dynamiek hebt, dus snel vervorming en een stevige dot ruis. Gelukkig bestond er al geruime tijd een systeem om die problemen binnen de perken te houden door bij opname de dynamiek te beperken en flink te eq'en en dan bij weergave die 'codering' weer te decoderen: het bij hifi cassette-recorders populaire Dolby B. Door de tapesnelheid te verdubbelen werd de geluidskwaliteit

nog wat verder opgekrikt.

Er waren echter meer hordes te nemen, want het maken van een opname/weergave-kop met vier sporen waarvan elk spoor afzonderlijk in weergave of opname gezet kan worden, was in dit miniformaat bepaald geen sinecure. Overspraak, vervorming en zelfs feedback liggen hier op de loer. De technici van Teac slaagden er echter in om dit voor elkaar te krijgen. De rest was relatief eenvoudig, een transportsysteem met de bijbehorende - in dit geval met relais bediende - transportknoppen, waren standaard items

in de markt voor cassette-recorders.

Nu met mixer

Als het hierbij was gebleven, was de Teac 144 al een revolutionair apparaat geweest, maar men kwam op het geniale idee om een 4-kanaals mixer met vier preamps, tweevoudige eq en een aux-send/headphone-mix toe te voegen. Dat is dus in feite een complete studio met een gewicht van slechts 9kg. Hoewel die term pas bij de opvolger gebruikt werd, mag je met recht van een 'Portastudio' spreken. Je had dan wel 'slechts' vier sporen maar door tussenmixen en overdubben kon je meer dan vier partijen kwijt op één cassette.

Natuurlijk was de 144 Portastudio voor de pro een niet serieus te nemen machine die van compromissen aan elkaar hing; te smalle band, te lage snelheid, matig ruisreductiesysteem, stevige wow & flutter, veel overspraak, nauwelijks af te regelen et cetera. Verder klonken sporen 1 en 4 al minder dan 2 en 3 en nam bij veelvuldig afspelen van de cassette de geluidskwaliteit zienderogen af. Maar daar ging het helemaal niet om; de Teac 144 stond in 1979 voor 'empowerment' van de gemiddelde muzikant. Je kon nu als band maar ook als eenling in alle rust zonder de stress van een doortikkende studioklok je ideeën en songs uitwerken om zo demo's te maken voor zalen, boekingskantoren en platenmaatschappijen, maar ook voor je medebandleiden of gewoon om je

De situatie veranderde totaal toen Teac op het idee kwam om de cassette als meersporen-opnamemedium te gaan gebruiken

productievaardigheden te oefenen. Sterker nog, vaak werden sporen van een portastudiodemo gebruikt in de uiteindelijke productie omdat ze niet te reproduceren waren. En als je echt heel nauwgezet was bij je opname, kon je met een Portastudio zelfs een bruikbare master maken.

Veel new wave-acts gebruikten Portastudio's, maar het bekendste voorbeeld is *Nebraska* van Bruce Springsteen.

Overigens begint de lo-fi sound van de 144 Portastudio weer populair te worden; er zijn verschillende plug-ins die de Portastudio sound proberen te emuleren en

er bestaat een levendige handel in originele portastudio's.

Revolutionair

Toen de Teac 144 in 1979 op de AES show geïntroduceerd werd, kreeg ie onmiddellijk erkenning als revolutionair product. De term Portastudio werd dan ook als handelsmerk geregistreerd. De 144 werd al snel opgevolgd door de veel betere 244 Portastudio, en Japanse concurrent Postex kwam al snel met een vergelijkbaar product. Dat laat onverlet dat de Teac 144 Portastudio de

echte gamechanger was. Iedereen kon voor 900 dollar een apparaat aanschaffen waarmee je je ideeën om kon zetten in een uitgewerkte song, ook als je geen geld voor een studio had. Het democratiseerde de muziekproductiewereld en was de aanzet voor de eerste golf van homestudio's. De Teac 144 gaf de muzikant/producer de middelen om zijn talent te bewijzen! ■

INTERFACE XTRA

• Teac 144 1980's demonstration

Quadrafonie

Al voor de 144 had Teac voor opwinding gezorgd in de studiowereld met de A3440. Deze open reelrecorder was een aangepaste versie van een speciaal voor quadrafonie gemaakte taperecorder. Quadrafonie was een 4-kanaals surroundsysteem van begin jaren 70 dat wegens gebrek aan serieuze belangstelling bij het publiek en verschillende koppig concurrerende standards nauwelijks een deuk in een pakje boter kon slaan. Teac besefte echter dat hun quadrafonische A3440 4-sporen/3-kops-machine ook prima bruikbaar gemaakt kon worden voor multitrackopnamen als ze de opnamekop simul/sync maakten, dus dat elk spoor afzonderlijk in opname of weergave geschakeld kon worden voor overdubs. Een echt verkoopsucces was het niet, maar voor een klein groepje producers was het een relatief betaalbare introductie tot multitrackrecording.

